

Per post en e-mail

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. mvr. C. van der Wal
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland

Adres : Bezuidenhoutseweg 225
2594 AL Den Haag
The Netherlands
Bankrekening : 35.76.06.760
Telefoon : +31(0)70-3382700
Fax : +31(0)70-3382710
E-mail : secretariaat@lto.nl

Datum :
Ons kenmerk :
Onderwerp :
Informatie :

Excellentie, Geachte mevrouw Van der Wal,

Namens LTO Nederland wil ik u van harte feliciteren met uw benoeming tot Minister voor Natuur en Stikstof. Ik wens u veel succes toe in het vervullen van deze eervolle, uitdagende en belangrijke verantwoordelijkheid.

Onze boeren, tuinders, kwekers en telers werken dagelijks voor een groen en gezond Nederland. Daarmee dragen we volop bij aan de economie, de werkgelegenheid en het Nederlandse landschap. Het is een prachtig vak en we leveren prestaties om trots op te zijn.

Situatie in de sector

Onze sector, en daarmee individuele ondernemers en hun gezinnen stonden en staan echter onder zware druk. Door 'externe factoren', zoals de coronacrisis en uitdagende marktomstandigheden. Maar ook door wet- en regelgeving en politieke turbulentie. Door vergezichten zonder gedegen uitvoering, door wisselend beleid en het telkens weer verleggen van de koers. Of toen we in de kranten plannen voor massale onteigening van boerderijen lazen. Het zoveelste gelekte scenario of studie waarbij de ondernemer denkt: zijn mijn gezin en ik nu aan de beurt? Keer op keer werd het vertrouwen geschaad.

LTO Nederland, als vertegenwoordiger van ruim 30.000 boeren en tuinders, heeft altijd verantwoordelijkheid genomen bij de opgaven waar de samenleving voor staat. Wij zien uit naar een constructieve samenwerking waarbij ieder vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid deze transitie ingaat. Dat geldt zeker ook voor het omvangrijke stikstofdossier, die een eigen minister absoluut rechtvaardigt.

Plannen met draagvlak

Het nieuwe kabinet maakt terecht vele miljarden vrij om aan de slag te gaan met de stikstofopgaven. Voor het slagen hiervan is steun vanuit het veld onontbeerlijk. Daarom dringen we bij de uitwerking van de ambities erop aan om met de partners van het voorstel voor *Duurzaam Evenwicht* om tafel te gaan. Deze boeren-, bedrijven- en natuurorganisaties brachten dit voorjaar samen een breed gedragen plan met draagvlak uit. Het PBL noemde dit plan terecht 'ambitieuw'. Het coalitieakkoord heeft nog hogere ambities gezet. De voorgestelde 50% reductie is een verdubbeling (!) van het eerder dit jaar vastgelegde doel van 26% en hoger dan de door ons voorgestelde 40%. Dat is teleurstellend en roept vragen op met betrekking tot realiteitsgehalte en uitvoerkracht. We roepen u nadrukkelijk op om het voorstel *Duurzaam Evenwicht* op te nemen in de uitwerking van uw plannen. Door in te zetten op robuuste natuur, innovatie en natuurinclusieve landbouw. Met een gebiedsgerichte aanpak, een stikstofregistratiesysteem en adequate metingen en monitoring die de wiebelige modellen die op dit moment worden gebruikt verbeteren.

LTO staat voor de boeren, tuinders, kwekers en telers die vooruit willen met realistische en toekomstgerichte oplossingen. Vanuit de agrarische sector zijn tal van initiatieven ontplooid om de stikstofproblematiek aan te pakken. Ik noemde al het voorstel *Duurzaam Evenwicht*, maar ook de melkveehouderijsector heeft een plan gemaakt in de Coalitie Toekomstbestendige Melkveehouderij (CTM), een samenwerking met zuivelbedrijven, de Rabobank en jonge boeren verenigd in het NAJK. Ook de Nieuwkoopse boeren en andere gebieden en regio's zijn met innovatieve oplossingen gekomen. Ik roep u daarom dringend op om de komende vier jaar elke stap mét de sector te maken.

Verdienmodel

Transitie en verandering kan alleen met een wenkend verdienmodel. In veel politieke plannen ontbreekt de bedrijfseconomische onderbouwing. Bij politieke plannen gaat een agrarische ondernemer al snel rekenen: Kan mijn gezinsbedrijf hiervan leven? Kunnen de hoge investeringen worden gefinancierd? Want weet, een stal of kas gaat al snel een generatie lang mee en met de kleine marges kent de sector lange terugverdientijden.

De opgaven waar onze samenleving voor staat zien we vaak terug op het boerenerf. Daarom praten wij er graag verder over, samen met u op een bedrijf van één van onze leden. Om zowel kennis te maken als te spreken over de kansen en uitdagingen waar agrarisch ondernemers in de praktijk tegenaan lopen.

Ik wens u nogmaals veel succes en wijsheid toe en hoop u spoedig te spreken.

Onder grote dankzegging,
Hoogachtend,

w.g.

w.g.

Sjaak van der Tak
Voorzitter LTO Nederland

drs. Hans Van den Heuvel MBA
Algemeen Directeur LTO Nederland